

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 31

DOM

2017-05-04

Meddelad i Stockholm

Mål nr

23363-16

SÖKANDE

Supplies Team Sverige AB, 556037-4364

Ombud: Advokat Christoffer Stavenow, jur. kand. Hampus Stefansson och
jur. kand. Erik Sollenberg
Stavenow & Partners Advokatbyrå AB
Skeppsbron 40
111 30 Stockholm

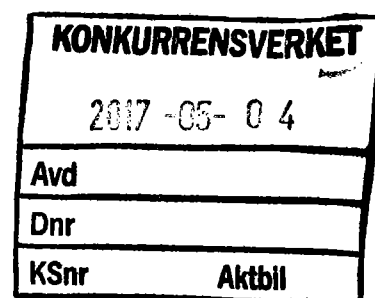
MOTPART

Täby kommun

Ombud: Advokat Maria Pedersen
Advokatfirman Pedersen AB
Box 3462
103 69 Stockholm

SAKEN

Offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning.

Dok.Id 791840

Postadress

115 76 Stockholm

Besöksadress

Tegeluddsvägen 1

Telefon

08-561 680 00

E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se
www.domstol.se/forvaltningsratt

Telefax

08-561 680 01

Expeditionstid

måndag–fredag

08:00-16:30

YRKANDEN M.M.

Täby kommun (kommunen) genomför en upphandling benämnd ”DE 15 AV-system, Täby nya kommunhus”. Upphandlingen genomförs som ett öppet förfarande enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU. Av tilldelningsbeslut daterat den 21 oktober 2016 framgår att kommunen har för avsikt att anta anbud från annan anbudsgivare än Supplies Team Sverige AB (Supplies Team).

Supplies Team ansöker om överprövning av upphandlingen. Bolaget yrkar i första hand att förvaltningsrätten beslutar att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse har gjorts på så sätt att anbudsutvärderingen görs om, varvid anbudet från Supplies Team ska beaktas. I andra hand yrkar Supplies Team att rätten beslutar att upphandlingen ska göras om. Bolaget anför bl.a. följande till stöd för sin talan.

Bakgrund

Vid den ursprungliga annonseringen tillhandahöll kommunen ett svarsformulär (svarsformulär 1), som anbudsgivarna anmodades att lämna anbud med. Efter det att upphandlingen annonserades har tre kompletteringar av upphandlingsunderlaget skett. I samband med den tredje kompletteringen av upphandlingsunderlaget tillhandahöll kommunen ett nytt svarsformulär (svarsformulär 2).

Samtliga upphandlingsdokument, så som det ursprungliga förfrågningsunderlaget och kompletteringarna därtill, låg kvar för nedladdning i Visma Tendsign under hela upphandlingsförfarandet. Kommunen lät alltså den äldre, och enligt komplettering 3 ersatta versionen av svarsformuläret ligga kvar för nedladdning – trots att detta svarsformulär inte längre var gällande.

Grunder och omständigheter till stöd för förstahandsyrkandet

Kommunen har förkastat Supplies Teams anbud i strid mot LOU. Bolagets anbud uppfyller samtliga obligatoriska krav i upphandlingen och anbudet skulle därför ha tagits upp till utvärdering.

Kommunen har förkastat anbudet med följande motivering.

”Anbudsgivare nr 2 [Supplies Team] saknar kostnad för KFU nr 1 dat. 2016-08-18, KFU nr 2 dat. 2016-08-31 och KFU nr 3 dat 2016-09-08, förkastas.”

Kommunen har alltså, som det får förstås, förkastat Supplies Teams anbud på grund av att anbudet inte innehöll en uttrycklig angivelse eller hänvisning till att komplettering 1–3 också inkluderades i den i anbudet redovisade anbudssumman. En sådan grund för att förkasta Supplies Teams anbud är oförenlig med de grundläggande principerna som kommer till uttryck i 1 kap. 9 § LOU, i synnerhet proportionalitetsprincipen. Det är inte proportionerligt att kräva att anbudsgivarna uttryckligen måste hänvisa till att deras anbud också avser kompletteringar till förfrågningsunderlaget.

Komplettering 1–2 innehåller inte några poster som överhuvudtaget kan prissättas. Ingen av kompletteringarna har heller inneburit införande av ett obligatoriskt krav på att kompletteringarna ska prissättas. Komplettering 3 innebar i korthet att en skrivelse som uttryckligen angav att den redovisade anbudssumman också avsåg komplettering 1–3 tillkom, samt att det tillkom en prisredovisningsrapport som *kunde* prissättas.

Det varken förelåg eller tillkom något krav på att anbudsgivaren skulle hänvisa till komplettering 1–3 för att anbudet skulle utvärderas. Att uppställa ett sådant krav, utan att det framgår, är inte förenligt med proportionalitetsprincipen i 1 kap. 9 § LOU. Vidare varken förelåg eller tillkom något krav på att anbudsgivaren skulle redovisa ett pris på varje prisredovisningspost i avsnitt

8 a) för att anbudet skulle utvärderas. Supplies Team har, genom att lämna in anbudet, accepterat samtliga moment i entreprenaden till det pris som har angetts i anbudet.

Eftersom det inte uttryckligen framgår av AFB.311 att endast det reviderade svarsformuläret kunde godtas, har kravet inte den innebörden. I krav AFB.311 anges endast att ett till upphandlingen bifogat svarsformulär ska fyllas i korrekt. Supplies Team har lämnat anbud med korrekt ifyllt svarsformulär som var bifogat i upphandlingen. Det strider mot likabehandlingsprincipen och transparensprincipen att förkasta ett anbud med hänvisning till ett obligatoriskt krav som inte framgår av upphandlingsdokumenten. Av det anförda följer att den grund som kommunen har angett för att förkasta Supplies Teams anbud strider mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU.

Grunder och omständigheter till stöd för andrahandsyrkandet

Förfrågningsunderlaget och förfarandet brister i transparens

För det fall förvaltningsrätten anser att Supplies Teams anbud inte kan antas, innebär det att förfrågningsunderlaget brister i tydlighet och förfrågningsunderlagets utformning strider därmed mot transparensprincipen i 1 kap. 9 § LOU. Kommunen ändrade förutsättningarna för hur den avsåg att anbudet skulle lämnas under processens gång. I samband med den tredje kompletteringen utgick den tidigare versionen av det av kommunen tillhandahållna svarsformuläret. Kommunen uppdaterade dock inte det ursprungliga svarsformuläret i sig, utan kommunen tillhandahöll i stället ett nytt och reviderat svarsformulär. Kommunen har utformat förfrågningsunderlaget och genomfört upphandlingen på ett sådant sätt att det varit mycket svårt för en normalt omsorgsfull och rimligt informerad anbudsgivare att lämna anbud på rätt sätt.

Trots att det fanns ett nytt och reviderat svarsformulär, lät kommunen det första svarsformuläret ligga kvar i mappen med resten av förfrågningsunderlaget i Visma Tendsign. Eftersom den tidigare versionen av svarsformuläret låg kvar, framstod det som att det ännu var gällande. Det första svarsformuläret låg dessutom överst i listan över upphandlingsdokument och även detta bidrog till uppfattningen att det var detta svarsformulär som skulle fyllas i och lämnas in. Eftersom hälften av anbudsgivarna har gjort på samma sätt som Supplies Team, dvs. lämnat anbud med den tidigare versionen av svarsformuläret, synes det för flera anbudsgivare ha framstått som att det första svarsformuläret ännu var gällande och gångbart. De anbudsgivare som har blivit uteslutna för att de ingett den äldre versionen av svarsformuläret är vana anbudsgivare. Supplies Team har således inte brustit i uppmärksamhet på ett sådant sätt att bolagets agerande kan anses avvika från hur en rimligt informerad och normalt omsorgsfull anbudsgivare hade agerat.

Krav AFB.311 strider mot proportionalitetsprincipen om det ska tolkas på det sätt som kommunen gör gällande

I föreliggande fall har kommunen valt att ställa krav på att anbudsgivarna ska lämna anbud på ett särskilt svarsformulär i fysisk form. Kommunen har dessutom bytt ut svarsformuläret under upphandlingens genomförande. Kommunen har förfarit på ett sätt som gjort det svårt för en potentiell leverantör att överblicka vilket svarsformulär som skulle lämnas in. Följden av att kommunen har förfarit och valt att ställa krav på detta sätt står inte i proportion till de eventuella effektivitetsvinster som formaliakravet kunnat innebära för kommunen vid anbudsutvärderingen. Det är en grundläggande utgångspunkt att anbud som inte uppfyller alla obligatoriska krav ska förkastas. Följden av att en anbudsgivare inte uppfyller kravet är att anbudsgivarens anbud ska förkastas. Det står inte i rimlig proportion till syftet med

kravet. Mot bakgrund av det anförda kan konstateras att kravet har gått utöver vad som rimligen bör krävas av den som vill lämna anbud. Det kan därmed konstateras att krav AFB.311 inte kan anses proportionerligt om kravet skulle anses ha innebörden att anbud måste anges i ett särskilt formulär.

Kommunen har gjort en väsentlig och otillåten ändring av ett obligatoriskt krav under upphandlingens genomförande

Det framgår inte uttryckligen av ordalydelsen i krav AFB.311 att kravet endast kan uppfyllas om anbud ges in med det reviderade svarsformuläret. Om kravet ska tolkas på detta sätt innebär det att kommunen har gjort en otillåten ändring av ett obligatoriskt krav under upphandlingens genomförande. Kommunen har då antingen tillfört ett nytt obligatoriskt krav i samband med den tredje kompletteringen eller ändrat innebörden av ett befintligt obligatoriskt krav.

Kommunen har anført att tillkomsten/ändringarna av det obligatoriska kravet som gjordes i samband med den tredje kompletteringen har påverkat anbudsgivarnas prissättning. Om detta skulle vara fallet utgör det stöd för att kommunen har gjort en väsentlig och otillåten ändring av förfrågningsunderlaget under upphandlingens genomförande, eftersom ändringen i så fall har påverkat hur anbudsgivarna utformade sina anbud. Ändringen är otillåten även med hänsyn till att kommunen förlängde anbudstiden med sex dagar i samband med den tredje kompletteringen.

Kommunen får därmed anses ha gjort en väsentlig och otillåten ändring/tillkomst av ett obligatoriskt krav i upphandlingen. Detta fel har påverkat det konkurrensuppsökande skedet. Det föreligger därför skäl för förvaltningsrätten att besluta att upphandlingen ska göras om. Supplies Team vill dock understryka att bolaget hade lämnat samma anbudspris, även om det reviderade svarsformuläret hade använts.

Upphandlingen strider mot kravet på ett elektroniskt anbudsförfarande

Enligt gällande LOU finns det inte något krav på att en upphandling måste lämnas elektroniskt. Däremot framgår ett sådant krav av artikel 22 i det nya upphandlingsdirektivet, direktiv 2014/24/EU. Av artikeln framgår att all anbudslämning ska ske elektroniskt (förutom ett par undantag som inte är tillämpliga i detta fall). Eftersom direktivet skulle ha implementerats senast den 18 april 2016 har de bestämmelser i direktivet som medför rättigheter för enskilda direkt effekt. Skyldigheten för upphandlande myndigheter att använda elektroniska hjälpmedel innebär samtidigt en rättighet för leverantörer att kunna lämna anbud elektroniskt. Upphandlingen annonserades efter den 18 april 2016. Detta innebär att direktivets bestämmelser är tillämpliga i detta fall. Om anbudsgivningen hade skett elektroniskt hade risken för att en anbudsgivare skulle lämna in "fel" svarsformulär varit obefintlig.

Skada

Supplies Team har lidit skada, eller riskerar åtminstone att lida skada, på grund av kommunens upphandlingsfel.

Kommunen bestrider bifall till ansökan och anför bl.a. följande.

Anbudet från Supplies Team har inte uppfyllt samtliga skall-krav

I AFB.31 i de administrativa föreskrifterna anges att anbud i sin helhet ska vara skrivet på svenska samt att korrekt ifyllt Svarsformulär & kravspecifikation ska lämnas. I AFB.311 anges att huvudanbud ska anges helt enligt förfrågningsunderlaget på bifogat Svarsformulär & kravspecifikation. Supplies Team har inte angett sitt anbud i enlighet med förfrågningsunderlaget och på bifogat Svarsformulär & kravspecifikation. Bolaget har angett sitt

anbud på ett svarsformulär som enligt det tredje kompletterande förfrågningsunderlaget har utgått. Supplies Team har därför inte uppfyllt samtliga skall-krav i upphandlingen. Bolagets anbud har därför rätteligen förkastats. Det ankommer på anbudsgivarna att se till att deras anbud omfattar samtliga delar av upphandlingen, dvs. även förtydliganden och kompletteringar.

Upphandlingen strider inte mot LOU

Det finns inget formkrav på hur en upphandlande myndighet ska meddela förändringar under anbudstiden. Det finns inte heller något krav på att en upphandlande myndighet ska radera handlingar. Tvärtom innebär ett raderande av handlingar att samtliga anbudsgivare och potentiella anbudsgivare inte får del av upphandlingen i sin helhet. Om kommunen hade raderat tidigare handlingar skulle kommunen ha agerat i strid mot likabehandlingsprincipen i 1 kap. 9 § LOU. I det tredje kompletterande förfrågningsunderlaget har kommunen tydligt angett att det tidigare svarsformuläret har utgått och ersatts av ett nytt Svarsformulär & kravspecifikation. Kommunens sätt att hantera de ändringar som det senaste förfrågningsunderlaget medförde är tydligt och strider inte mot transparensprincipen.

Anbud som inte uppfyller alla obligatoriska krav i en upphandling ska förkastas, oavsett vilken dignitet kravet i fråga synes ha. Kraven ska dock vara proportionerliga. Kravet i AFB.31 att det ska vara korrekt ifyllt svarsformulär och kravspecifikation samt kravet i AFB.311 att anbud ska avges helt enligt förfrågningsunderlaget och på bifogat Svarsformulär och kravspecifikation är i enlighet med proportionalitetsprincipen.

Syftet med kraven är att alla anbudsgivare ska lämna anbud på samma förutsättningar, inte ändra eller förändra förutsättningarna, utelämna någon del av svarsformuläret och att anbudet ska vara komplett och avse hela förfrågningsunderlaget. Kraven i AFB.31 och AFB.311 är utformade som en lämp-

lig och effektiv åtgärd för att uppnå det eftersträvade syftet. För att kunna upprätthålla likabehandlingsprincipen och för att tillse att anbudsgivarna lämnar anbud på samma förutsättningar och på hela förfrågningsunderlaget är det nödvändigt att utforma kraven såsom kommunen gjort. Kraven är inte ingripande och något mindre ingripande sätt finns inte.

Att begära att anbudsgivarna ska fylla i svarsformuläret och kravspecifikationen korrekt samt att anbud ska lämnas på hela förfrågningsunderlaget kan knappast anses oproportionerligt eller inskränkande. Det finns inget betungande för en anbudsgivare i ett krav som innebär att anbudsgivarna ska fylla i svarsformulär och kravspecifikation på ett korrekt sätt samt att anbudet ska innefatta hela förfrågningsunderlaget.

Kommunen har inte gjort en väsentlig eller otillåten ändring under upphandlingen

Kommunen har inte ändrat något obligatoriskt krav under upphandlingens genomförande. De tre kompletterande förfrågningsunderlagen har haft viss betydelse. Kraven i AFB.31 och AFB.311 kvarstår dock oförändrade. Svarsformuläret och kravspecifikationen ska vara korrekt ifyllt och avse hela förfrågningsunderlaget. Prissättningen har inte haft så stor påverkan att det är fråga om en väsentlig förändring. De kompletterande förfrågningsunderlagen avser omfattningen av åtagandet och hur entreprenaden ska utföras. Detta innebär dock inte några väsentliga förändringar av förutsättningarna i upphandlingen.

Fråga i målet är framförallt att Supplies Team inte har angett i sitt anbud att anbudet innefattar hela förfrågningsunderlaget inklusive de kompletterande förfrågningsunderlagen. Det saknas även prisuppgift för sammankoppling och driftsättning av videokonferensutrustning i typrum 05 och 06. För att anbudet ska bli komplett krävs en komplettering. Det är kommunens upp-

fattning att det skulle strida mot LOU om bolaget hade tillåtits att komplettera sitt anbud med nya och saknade prisuppgifter.

Det finns inget krav på elektroniskt anbudsförfarande

Det finns inte något krav enligt LOU på att en upphandling måste genomföras på så sätt att anbud lämnas elektroniskt. Kommunen har inte brutit mot LOU genom att låta anbudsgivarna lämna anbud i pappersform. Artikel 22 i det nya upphandlingsdirektivet kan inte ges direkt effekt i upphandlingen.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser

Lagen (2007:1091) om offentlig upphandling har den 1 januari 2017 upphävts och ersatts med lagen (2016:1145) om offentlig upphandling. Av övergångsbestämmelserna framgår dock att den upphävda lagen gäller för sådan upphandling som påbörjats före ikraftträdandet.

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Av 16 kap. 6 § LOU framgår att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Förvaltningsrättens bedömning

Av utredningen i målet har framkommit att Supplies Team inte har fyllt i det senaste upprättade svarsformuläret när bolaget lämnat sitt anbud och att kommunen till följd härav har ansett att bolagets anbud inte lämnats i enlighet med det krav som uppställts i AFB.311 i förfrågningsunderlaget. Supplies Team har i första hand yrkat att upphandlingen ska rättas på så sätt att en ny anbudsutvärdering ska ske, varvid bolagets anbud ska beaktas. Supplies Team har till stöd för detta yrkande anfört att bolaget har uppfyllt samtliga krav i upphandlingen. Supplies Team har i andra hand yrkat att upphandlingen ska göras om. Till stöd härför har bolaget bl.a. anfört att förfrågningsunderlaget har utformats i strid med transparensprincipen. Bolaget har vidare till stöd för sitt andrahandsyrkande anfört att kravet i AFB.311, om det ska tolkas på det sätt som kommunen har gjort, är oproportionerligt. Bolaget har vidare gjort gällande att kommunen har gjort en väsentlig och otillåten förändring av ett obligatoriskt krav i upphandlingen. Enligt bolaget har kommunen vidare agerat felaktigt som inte tillåtit elektronisk anbuds-lämning.

Finns det skäl att förordna om rättelse av upphandlingen?

I punkt AFB.311 i förfrågningsunderlaget har angetts att ett huvudanbud ska anges helt enligt förfrågningsunderlaget på bifogat Svarsformulär och kravspecifikation. Kommunen menar att Supplies Team inte angett sitt anbud i enlighet med förfrågningsunderlaget och på bifogat Svarsformulär & kravspecifikation i och med att bolaget inte har lämnat sitt anbud på det reviderade svarsformuläret. Supplies Team menar att bolaget har uppfyllt det krav som uppställts i punkt AFB.311. Bolaget menar att eftersom det inte uttryckligen har angetts att endast det reviderade svarsformuläret godtas kan kravet inte tolkas på det sätt som kommunen har gjort.

Av utredningen i målet framgår att det ursprungliga förfrågningsunderlaget har kompletterats med kompletterande underlag. I reviderat förfrågningsunderlag av den 8 september 2016 (KFU nr 3) har bl.a. angetts följande.

”Tidigare Svarsformulär & kravspecifikation ”Version 20160609” utgår. Ersätts av ny Svaresformulär & kravspecifikation version 20160908.”

Enligt förvaltningsrättens mening framgår det härigenom att det ursprungliga svarsformuläret har ersatts med ett nytt svarsformulär. Förvaltningsrätten anser att det innebär att det reviderade svarsformuläret måste fyllas i för att kravet i punkt AFB.311 ska vara uppfyllt. Med hänsyn till att Supplies Team inte har lämnat in detta svarsformulär anser förvaltningsrätten att bolaget har brustit i uppfyllnad av AFB.311. Vid sådant förhållande anser förvaltningsrätten att kommunen inte kan anses ha agerat felaktigt som inte utvärderat bolagets anbud. Enligt förvaltningsrättens mening kan det inte anses strida mot likabehandlings- eller proportionalitetsprincipen att upprätthålla ett uppställt obligatoriskt krav (se t.ex. HFD 2016 ref. 37). Med hänsyn härtill anser förvaltningsrätten att det inte framkommit skäl att förordna att upphandlingen ska rättas i enlighet med bolagets förstahandsyrkande.

Finns det skäl att förordna att upphandlingen ska göras om?

Har förfrågningsunderlaget utformats i strid med transparensprincipen?

Av principerna om transparens och likabehandling i 1 kap. 9 § LOU följer att den upphandlande myndighetens krav ska anges på ett sätt som gör att varje leverantör med utgångspunkt i förfrågningsunderlaget kan skapa sig en bild av möjligheterna att lämna ett konkurrenskraftigt anbud. Höga krav bör ställas på noggrannhet, tydlighet och transparens i alla delar av ett förfrågningsunderlag. Av RÅ 2002 ref. 50 framgår emellertid att de skiftande förhållanden som förekommer i det ekonomiska livet gör att även förfråg-

ningsunderlag som inte är optimalt utformade får godtas under förutsättning att de principer som bär upp LOU och gemenskapsrätten inte träds för när.

Förvaltningsrätten konstaterar i denna del att det i det kompletterande förfrågningsunderlaget från den 8 september 2016 har angetts att det ursprungliga svarsformuläret har ersatts med ett nytt svarsformulär. Enligt förvaltningsrättens mening bör en rimligt informerad anbudsgivare därmed kunna förstå att det är det senare svarsformuläret som ska fyllas i och lämnas in till den upphandlande myndigheten. Även om denna information hade kunnat lämnas på en mer framträdande plats i det kompletterande förfrågningsunderlaget, för att minska risken att någon anbudsgivare skulle förbise ändringen, anser förvaltningsrätten att informationen har lämnats tillräckligt tydligt för att en normalt omsorgsfull anbudsgivare ska kunna uppmärksamma den. Det har, enligt förvaltningsrättens mening, därför inte framkommit att förfrågningsunderlaget har varit så otydligt att det står i strid med transparensprincipen.

Strider kravet i AFB.311 mot proportionalitetsprincipen?

Kommunen har angett att syftet med kravet i AFB.311 bl.a. har varit att alla anbudsgivare ska lämna anbud på samma förutsättningar och att anbudet ska vara komplett och avse hela förfrågningsunderlaget. Förvaltningsrätten anser, med hänsyn till vad kommunen har anfört om syftet med kravet, att det får anses rimligt att uppställa kravet. Enligt förvaltningsrätten kan det inte anses särskilt betungande för en anbudsgivare att uppfylla kravet. Mot denna bakgrund kan kravet inte anses vara oproportionerligt. Skäl för ingripande enligt LOU saknas därför med anledning av vad Supplies Team har anfört i denna del.

Har kommunen gjort en väsentlig och otillåten förändring av ett obligatoriskt krav under upphandlingens genomförande?

I LOU saknas detaljerade regler för hur ett förfrågningsunderlag ska vara utformat och bestämmelser om ändring, förtydligande och komplettering av förfrågningsunderlaget. En upphandlande myndighet är inte förhindrad att vidta vissa åtgärder för att innan anbud ges in klargöra eventuella brister och otydligheter i förfrågningsunderlaget. Detta under förutsättning att det inte är fråga om väsentliga förändringar i förhållande till det ursprungliga förfrågningsunderlaget. Exempel på när en förändring inte bedöms som väsentlig är när förändringen är sakligt grundad, den endast rör en begränsad del av en upphandling och den inte kan antas ha påverkat viljan och möjligheten hos potentiella anbudsgivare att lämna anbud (jfr t.ex. Kammarrätten i Stockholms dom den 18 juni 2012 i mål nr 1589-12 och Kammarrätten i Jönköpings dom den 25 november 2010 i mål nr 1941-10).

Enligt förvaltningsrättens mening har det inte framkommit att de ändringar som har gjorts i upphandlingen, genom de kompletterande förfrågningsunderlagen och det reviderade svarsformuläret, har påverkat anbudsgivares vilja och möjlighet att lämna anbud i upphandlingen. Det har, enligt förvaltningsrättens mening, heller inte framkommit annat än att de ändringar som har gjorts har rört en begränsad del av upphandlingen och att ändringarna har varit sakligt grundade. De ändringar som har gjorts i de reviderade förfrågningsunderlagen har därmed inte inneburit att det har gjorts väsentliga och otillåtna förändringar av obligatoriska krav som uppställts i upphandlingen. Det saknas därför skäl för ingripande med anledning av vad Supplies Team har anfört i denna del.

Har det funnits en skyldighet för kommunen att tillämpa elektroniskt anbudsförfarande?

Supplies Team har gjort gällande att kommunen har haft en skyldighet att tillämpa elektroniskt anbudsförfarande i upphandlingen. Bolaget har till stöd

härför hänvisat till artikel 22 i det nya upphandlingsdirektivet, direktiv 2014/24/EU, vilken bolaget anser ska ges direkt effekt i upphandlingen i och med att direktivet skulle ha genomförts i svensk rätt senast den 18 april 2016.

Av artikel 22.1 i det nya upphandlingsdirektivet framgår att offentliga upphandlingar, som huvudregel, ska genomföras med användande av elektroniska kommunikationsmedel. Av direktivets ikraftträdandebestämmelser framgår dock att medlemsstaterna har en möjlighet att skjuta upp tillämpningen av bestämmelserna om elektroniskt anbudsförfarande till och med den 18 oktober 2018. Detta innebär att det vid tidpunkten då den aktuella upphandlingen påbörjades inte fanns någon skyldighet att ha infört artikel 22.1 i svensk rätt. Med hänsyn härtill anser förvaltningsrätten att artikeln inte kan ges direkt effekt i upphandlingen. Det har därmed, enligt förvaltningsrättens mening, inte funnits någon skyldighet för kommunen att tillämpa ett elektroniskt anbudsförfarande. Skäl för ingripande enligt LOU saknas därför även på denna grund.

Sammanfattning

Förvaltningsrätten finner sammanfattningsvis inte visat att upphandlingen har genomförts på sådant sätt att det finns grund för ingripande enligt LOU. Ansökan ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1A LOU).

Anneli Berglund Creutz

Rådman

Carina Westin har varit föredragande.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.